

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö muuttui perustavanlaatuisesti Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022. Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen.

Turvallisuuspoliittisen uudelleenarvioinnin seurauksena Suomi ja Ruotsi hakivat Naton jäsenyyttä. Suomesta tuli Naton jäsen 4.4.2023. Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan jälkeen Naton toiminnassa on korostunut 5 artiklan mukainen yhteinen puolustus, ja Nato on vahvistanut sotilaallista läsnäoloaan itäisissä jäsenmaissa.

Suomen arktisten lähialueiden ja Itämeren sotilasstrateginen merkitys on kasvanut. Sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen tai poliittiseen painostukseen varaudutaan ylläpitämällä ja kehittämällä omaa vahvaa puolustuskykyä ja yhdessä liittolaismaiden kanssa. Suomi osallistuu Naton operatiiviseen suunnitteluun ja Suomen alue on otettu huomioon Naton operatiivisessa suunnittelussa. Vastaavasti Suomi varautuu tukemaan muita liittolaisia mahdollisen yhteisen puolustuksen tilanteessa.

Toimintaympäristön muutos edellyttää kykyä toimia, ennaltaehkäistä ja puolustautua kaikissa operatiivisissa toimintaympäristöissä. Toimintaympäristön seurantakyvyn, alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen sekä valmiuden ylläpidon merkitys korostuu. Puolustuksen kehittämisessä on varauduttava myös Ukrainassa käynnissä olevan sodan kaltaiseen laajaan, pitkäkestoiseen ja moniulotteiseen kriisiin.

Suomen sotilaallinen puolustaminen ja kokonaisturvallisuus kytkeytyvät yhä tiiviimmin toisiinsa. Kansallinen varautuminen muodostaa perustan toiminnan, kriittisen infrastruktuurin ja materiaallisen valmiuden turvaamiselle ja hankinnoille kriisitilanteessa. Tulevina vuosina korostuvat sekä sotilaallinen että kattavampi yhteiskunnallinen varautuminen laaja-alaiseen vaikuttamiseen, jota kehittyvä teknologia osaltaan mahdollistaa ja vauhdittaa. Toimintaympäristössä korostuvat ennakointi, tiedonvaihto ja eri hallinnonalojen valmius toimia nopeasti kehittyvissä tilanteissa sekä kansallisesti että yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Naton jäsenmaana Suomi ylläpitää uskottavaa puolustuskykyä kaikissa olosuhteissa sekä varautuu tukemaan muita Nato-jäsenmaita velvollisuuksiensa mukaisesti.

Suomen puolustus perustuu vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn osana liittouman yhteistä puolustusta ja pelotetta. Suomi osallistuu täysimääräisesti Naton puolustuksen suunnitteluun ja yhteisen pelotteen toimeenpanoon.

Kansallinen puolustuskyky perustuu jatkossakin yleiseen asevelvollisuuteen, koko maan puolustamiseen ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Puolustusmenot sitoudutaan pitämään Naton tavoitteen mukaisella vähintään kahden prosentin tasolla suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Puolustusyhteistyöllä vahvistetaan Suomen yhteistoimintakykyä keskeisimpien kumppanien kanssa kaikkia Suomeen vaikuttavia turvallisuustilanteita varten. Suomeen kohdistuvaan laaja-alaiseen vaikuttamiseen varaudutaan yhteistoiminnassa muiden toimijoiden kanssa kokonaisturvallisuuden periaatteiden mukaisesti.

Puolustushallinto suunnittelee ja valmistautuu jatkamaan Ukrainalle annettavaa materiaali- ja koulutustukea.

Osana Naton yhteistä puolustusta ja pelotetta Suomi puolustaa aluettaan ja kansalaisiaan kokonaisuun puolustuksen periaatteiden mukaisesti kaikkia yhteiskunnan voimavaroja hyödyntäen. Puolustusta ylläpidetään ja kehitetään hallitusohjelman ja puolustusselontekojen mukaisesti vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin. Puolustusministeriön hallinnonalalle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, joita toteutetaan Pohjois-Atlantin sopimuksen (442/2023) sekä Pohjois-Atlantin liiton, kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen (443/2023) mukaisesti.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka	Hyvä	Hyvä	Hyvä
— toimintaedellytykset puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle			
— puolustuksen integraatio osaksi Naton yhteistä puolustusta			
Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky ja kyky sotilaallisen voimankäytön torjuntaan	Hyvä	Hyvä	Hyvä
— ennakkovaroituksen mahdollistava tilannekuva toimintaympäristöstä			
— kyky valvoa alueellista koskemattomuutta sekä ehkäistä ennalta ja tarvittaessa torjua alueloukkaukset			
— valmius torjua sotilaallisen voiman käyttö ja sillä uhkaaminen koko maan alueella			
— kyky muodostaa painopiste tilanteen vaatimusten mukaisesti torjuessaan sotilaallisen voiman käyttöä			
— valmius kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen			
— osallistuminen kansainväliseen puolustusyhteistyöhön, ml. harjoitustoiminta ja materiaaliyhteistyö, sisällöllisesti merkittävällä tavalla			
Turvallinen yhteiskunta sekä varautuminen laaja-alaisen vaikuttamisen torjuntaan	Hyvä	Hyvä	Hyvä
— kokonaisturvallisuutta yhteensovittaminen ja varautuminen monipuolistuviin uhkiin			
— valmius tukea muita viranomaisia			
Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen	Hyvä	Hyvä	Hyvä
— sotilaallisen kriisinhallinnan toteuttaminen osana ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa			
— toteutetut kriisinhallintatehtävät			
— valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvonta-tehtäviin			

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista arvioidaan kansallisesti hallituksen vuosikertomuksen laatimisesta annetun ohjeistuksen mukaisesti. Arviointi perustuu kokonaisarvioon hallitusohjelman ja valtioneuvoston selontekojen linjausten ja tavoitteiden toteutumisesta puolustuksen valmiuden ja suorituskyvyn kehittämisessä sekä toimintaedellytysten parantamisessa. Naton jäsenmaan suoriutumista liittokunnan sotilaallisten suorituskykyjen kehittämisessä arvioidaan säännöllisesti liittokunnan puolustussuunnitteluprosessissa (NATO Defence Planning Process, NDPP).

Sukupuolten tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla on lähtökohtana tasa-arvoinen toimintaympäristö ja yhdenvertaiset toimintatavat kaikkia organisaatioissa työskenteleviä, opiskelevia ja asepalvelustaan suorittavia kohtaan.

Naisten hakeutumista vapaaehtoiseen asepalvelukseen ja sotilastehtäviin edistetään jatkossakin eri toimenpitein. Vuoden 2023 loppuun asti jatkuvan yhteismajoituskokeilun tavoitteena on kerätä tutkittua tietoa yhteismajoituksen vaikutuksista palveluksessa olevien toimintakykyyn, ryhmäkiinteyteen, palveluksen sujuvuuteen, tiedonkulkuun, koulutustuloksiin ja tilojen käyttöön. Kokemukset ovat olleet pääosin myönteisiä. Kokeilun jatkamisen tarkoituksena on mahdollistaa kriittisten kokemusten tarkempi kartoittaminen. Varusmiesten palautekyselyitä uudistetaan Pääesikunnan valmistelussa olevilla uusilla jaksopalautteilla. Jaksopalautteissa saatuihin havaintoihin epäasiallisesta käyttäytymisestä ja kohtelusta pystytään reagoimaan nykyistä paremmin. Uudet palautekyselyt on tarkoitettu ottaa käyttöön vuonna 2024.

Puolustushallinnon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa kuvataan toimet, joilla tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti edistetään ja epäkohtiin puututaan. Asevelvollisten koulutuksessa pyritään enenevissä määrin huomioimaan tasa-arvo ja muu monimuotoisuus. Yhdenvertainen ja myönteinen palveluskokemus on keskeistä kaikkialla Puolustusvoimissa. Suunnitelmissa huomioidaan myös valtioneuvoston rasismin vastaisen ja hyvien väestösuhteiden edistämisen toimintaohjelma (Oikeusministeriön julkaisuja 2021:34).

Puolustushallinto osallistuu neljännen kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman laadintaan. Valmistelussa huomioidaan erityisesti nykyisestä toimintaohjelmasta laadittavan loppuarviointiraportin huomiot. Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” ja sitä tukevan kansallisen toimintaohjelman periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat sisällytetään turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja koulutukseen. Tavoitteena on, että naisten osuus kriisinhallintahenkilöstöstä on vähintään 7 % ja että sukupuolineuvonantajien sekä -yhdyshenkilöiden määrää lisätään.

Puolustushallinto on mukana NORDEFKO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa. Puolustusvoimien sukupuolinäkökulmaan liittyviä tavoitteita ja kehittämistä käsittelevää ohjeistusta uudistetaan ulkoministeriön johdolla vuosille 2023-2027 laadittavan Suomen kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman mukaisesti.

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä vähenee noin 250 henkilötyövuodella vuoteen 2023 verrattuna aiheutuen pääasiallisesti toimintaympäristön muutoksen johdosta palkatun lisähenkilöstön määräaikaisten tehtävien päättymisestä.

Vuoden 2021 puolustuselontekoon perustuvaa Puolustusvoimien pysyvää henkilöstölisäystä vuonna 2024 on 125 henkilötyövuotta. Monitoimihävittäjien hankinnan määräaikaisen lisähenkilöstön määrän arvioidaan kasvavan 30 henkilötyövuodella vuonna 2024.

Kestävä kehitys

Puolustusministeriön hallinnonala jatkaa YK:n kestävä kehityksen (Agenda 2030) edistämistä painopisteinä vakaus ja turvallisuus, henkilöstön ja koulutettavien hyvinvointi, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, ympäristövastuullisuus, energia- ja ilmastovastuullinen toiminta sekä elinkaariajattelun ja kiertotalouden tukeminen:

— Osallistutaan sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin ja koulutetaan henkilöitä sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin tavoitteena kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean loppuraportin suosituksen mukaisesti vahvistaa osallistumista pitäen vuoden 2020 osallistumistasoa noin 400 sotilasta vähimmäislähtökohtana.

— Jatketaan ympäristöstrategian toimeenpanoa sekä panostetaan ympäristöriskien hallintaan ja haittojen ennaltaehkäisyyn neljä miljoonaa euroa.

— Jatketaan Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelman 2022–2025 toimeenpanoa valtioneuvoston hiilineutraaliustavoitteen tukemiseksi.

— Edistetään puolustushallinnon systemaattisempaa kytkeytymistä kestävä kehityksen tavoitteisiin kehittämällä edelleen puolustushallinnon vastuullisuusraportointia.

Puolustushallinto tukee hallitusohjelman hiilineutraalisuustavoitteen toteutumista (Hiilineutraali Suomi 2035) puolustuskyvystä tinkimättä. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tähtäviä toimenpiteitä jatketaan ja yhteiskunnan energiamurroksesta aiheutuviin muutoksiin valmistaudutaan Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelman mukaisesti. Puolustushallinnon tavoitteena on hiilineutraalius kiinteistöenergian kulutuksen aiheuttamissa päästöissä sekä päästöjen vähentäminen maa- ja meriliikenteessä ja sotilasilmailussa pitkällä aikavälillä. Puolustushallinnon yhteinen ilmastonmuutokseen sopeutumisen suunnitelma on julkaistu 5.4.2023. Suunnitelman mukaiset toimenpiteet sisällytetään Puolustusvoimien suunnitteluprosesseihin ja toteutussuunnitelmiin.

Päälukokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
27.10.01	<i>Puolustusvoimien toimintamenot</i> (siirtomääräraha 2 v) — tilausvaltuus	127,3	146,0
27.10.18	<i>Puolustusmateriaalihankinnat</i> (siirtomääräraha 5 v) — tilausvaltuus	558,9	116,9
27.30.20	<i>Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot</i> (siirtomääräraha 2 v) — tilausvaltuus	20,0	-

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2022—2024

		v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024 1000 € %	
01.	Puolustuspolitiikka ja hallinto	408 617	968 575	739 535	-229 040	-24
01.	Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 586	17 461	18 464	1 003	6
21.	Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 875	2 875	2 875	—	0
29.	Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	359 156	923 794	695 629	-228 165	-25
66.	Jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	30 000	24 445	22 567	-1 878	-8
10.	Sotilaallinen maanpuolustus	3 779 107	5 112 775	5 223 978	111 203	2
01.	Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 152 420	2 118 298	2 355 165	236 867	11
18.	Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)	1 289 500	1 580 565	1 506 506	-74 059	-5
19.	Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)	330 028	1 405 697	1 354 292	-51 405	-4
50.	Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	7 159	8 215	8 015	-200	-2
30.	Sotilaallinen kriisinhallinta	67 176	63 998	66 120	2 122	3

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	67 178	63 988	66 110	2 122	3
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	-2	10	10	—	0
Yhteensä	4 254 900	6 145 348	6 029 633	-115 715	-2

Henkilötyövuosien kokonaismäärä

12 699

13 241

12 989

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa: Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan ja puolustusyhteistyön, sotilaallisen maanpuolustuksen, muiden viranomaisten tukemisen, kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen sekä sotilaallisen kriisinhallinnan ohjauksesta, valmistelusta ja seurannasta sekä kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisesta. Tavoitteena on toimintaympäristön vaatimuksia vastaavat toimintaedellytykset puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle. Painopisteenä on Suomen puolustuksen yhteensovittaminen osaksi Naton yhteistä puolustusta.

Puolustusministeriölle asetetut tulostavoitteet:

- Suomen puolustus integroidaan osaksi Naton yhteistä puolustusta. Arvioidaan Nato-jäsenyyden vaikutukset ministeriön toiminnalle ja toiminnan organisoinnille.
- Sotilaallisista puolustuskykyä kehitetään pitkällä aikavälillä tasapainoisesti kaikissa puolustushaaroissa ja suorituskyvyissä.
- Puolustusyhteistyöllä, ml. kansainvälinen harjoitustoiminta, puolustusmateriaaliyhteistyö ja vienninedistäminen, vahvistetaan Suomen puolustusta, kehitetään yhteistoimintakykyä ja huoltovarmuutta sekä parannetaan lakisääteistä edellytystä tarvittaessa antaa ja vastaanottaa sotilaallista apua.
- Kokonaismaanpuolustusta kehitetään suhteessa toimintaympäristön muutokseen.
- Strategisten suorituskykyhankkeiden kokonaisuuden hallintaa jatketaan meri- ja ilmavoimien poistuvien suorituskykyjen korvaamiseksi täysimääräisesti.
- Kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevat edellytykset varmistetaan sekä valmistellaan Ukrainan materiaali- ja koulutustuki.
- Henkilöstörakennetta kehitetään riittävien henkilöstöressurssien turvaamiseksi puolustushallinnolle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Asevelvollisuusjärjestelmää kehitetään yhteiskunnan ja toimintaympäristön muutoksia seuraten.

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 464 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Turvallisuuskomitean sihteeristön menojen maksamiseen
- 2) ministeriön yhteydessä toimivien neuvottelukuntien ja muiden vastaavien toimielimien menojen maksamiseen
- 3) toimialaan liittyvän tutkimus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään arviolta 1 100 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Momentilla on vähennystä 1 223 000 euroa aiheutuen määrärahasiirrosta momentille 24.01.01 (Ulkoasiainhallinnon toimintamenot). Puolustusministeriö siirtää Suomen erityisedustuston Natossa (NAE) henkilö- ja tehtävämäärän vahvistamisen rahoituksen ulkoministeriön hallinnonalalle.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	18 073	17 611	18 679
Bruttotulot	205	150	215
Nettomenot	17 868	17 461	18 464
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 328		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 046		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Henkilö- ja tehtävämäärän lisääminen	500
Kansalliset asiantuntijat (Nato)	1 000
Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset	-20
Siirto momentille 24.01.01.	-1 223
Palkkausten tarkistukset	746
Yhteensä	1 003
2024 talousarvio	18 464 000
2023 talousarvio	17 461 000
2022 tilinpäätös	16 586 000

21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 875 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen samoin kuin tuottavuushankkeiden toimeenpanoon.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan tuottavuuden paranemista.

2024 talousarvio	2 875 000
2023 talousarvio	2 875 000
2022 tilinpäätös	2 875 000

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 695 629 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arvonlisäveron laskennallinen tarve	-238 009
Ennakollinen kustannustasotarkistus 1,5 %	9 844
Yhteensä	-228 165

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	695 629 000
2023 talousarvio	923 794 000
2022 tilinpäätös	359 156 234

66. Jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 22 567 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 21 532 000 euroa Pohjois-Atlantin liiton (North Atlantic Treaty Organisation, NATO) jäsenmaksuihin ja maksu-
suuksiin
- 2) Euroopan puolustusviraston (European Defence Agency, EDA) jäsenmaksuun
- 3) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center,
MSIAC) jäsenmaksuun
- 4) muiden kansallisten ja kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen sekä muiden rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon välittömät Nato-jäsenyyteen liittyvät maksu-
osuudet sekä 1 035 000 euroa muita puolustusministeriön maksamia kansallisia ja kansainvälisiä jäsenmaksuja.

Naton sotilasbudjetin maksuosuudessa on otettu huomioon 75 prosenttia vuoden 2024 maksuosuudesta ja 25 prosent-
tia vuoden 2025 maksuosuudesta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Nato-jäsenyydestä aiheutuvat kustannukset	21 532 000
— Naton sotilasbudjetti (Military Budget)	18 260 000
— Naton turvallisuusinvestointiohjelma (NATO Security Investment Programme, NSIP)	3 000 000
— Naton DIANA-aloite (Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic)	272 000
Euroopan puolustusvirasto (European Defence Agency EDA)	785 000
Räjähtävän materiaalin turvallisuusjärjestö (Munitions Safety Information Analysis Cen- ter)	88 000
Muut jäsenmaksut	162 000
Muut rahoitusosuudet	-
Yhteensä	22 567 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Diana-aloite	62
Naton investointiohjelma	600
Naton sotilasbudjetti	-2 540
Yhteensä	-1 878
2024 talousarvio	22 567 000
2023 talousarvio	24 445 000
2022 tilinpäätös	30 000 000

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa: Puolustusvoimien ensisijaisena tehtävänä on muodostaa ennaltaehkäisevä sotilaallinen pidäke ja tarvittaessa torjua maahamme kohdistuvat hyökkäykset. Puolustusta kehitetään pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti yhtenä kokonaisuutena osana liittouman yhteistä puolustusta ja pelotetta.

Puolustusvoimat jatkaa Nato-jäsenyyteen liittyvää sotilaallista yhteensovittamista, jossa korostuu erityisesti yhteistoimintakyvyn kehittäminen. Puolustusvoimat valmistautuu osallistumaan Naton rauhan ajan tehtäviin ja valmiusvelvoitteisiin. Puolustusjärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisen ja Naton puolustus suunnittelun yhteensovittaminen on käynnistetty ja sen asettamat tavoitteet toteutuvat vaiheittain osana Puolustusvoimien pitkän aikavälin kehittämistä.

Puolustusta kehitetään nopeutetulla aikataululla muuttuneen toimintaympäristön kasvaneiden vaatimusten mukaisesti puolustukseen osoitettavilla lisäresursseilla. Lisämäärärahalla täydennetään pitkällä aikavälillä syntyneitä materiaallisen valmiuden puutteita, lisätään Puolustusvoimien henkilöstömäärää ja nostetaan toiminnan ja valmiuden tasoa.

Puolustusvoimat kehittää yhteistoimintakykyä Suomen keskeisten kumppanien kanssa. Tämä vahvistaa Suomen turvallisuutta ja luo edellytykset toimien koordinoinnille ja yhteensovittamiselle. Yhteistoimintakykyä kehitetään Naton jäsenenä ja osana muuta puolustusyhteistyötä.

Tuotokset ja laadunhallinta

Puolustusvoimien tärkeimmät tuotokset ovat suorituskykyiset joukot ja järjestelmät, joilla toteutetaan lakiin perustuvia tehtäviä. Puolustuskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien toiminnan tason ylläpitäviä resursseja vahvistetaan.

Puolustusvoimille asetetut tuotosten ja laadunhallinnan tulostavoitteet:

- Ennaltaehkäisevä kyky ja valmius toteuttaa sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävät on ylläpidetty.
- Ennakkovaroituskykyä on ylläpidetty turvallisuuspoliittisen ja sotilaallisen päätöksenteon tueksi.
- Alueellista koskemattomuutta on valvottu.
- Alueloukkauksiin on reagoitu tilanteen vaatimalla tavalla.
- Alueellinen koskemattomuus on turvattu.
- Joukkojen ja järjestelmien ylläpidon vaatimusten mukainen joukkotuotanto on toteutettu.
- Pyydetyt virka-aputehtävät on toteutettu.
- Puolustusvoimien omiin järjestelmiin kohdistuva kybervakoilu ja kybervaikuttaminen on havaittu, torjuttu ja raportoitu.

- Uusien sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden edellyttämät joukot on koulutettu ja varustettu.
- Yhteistoimintakyky keskeisten puolustusyhteistyökumppanien kanssa sekä osana Naton liittokuntaa.

Tuotosten ja laadunhallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Tuotokset			
Koulutetut varusmiehet (lkm)	19 558 ¹⁾	20 700	20 500
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset maastovuorokaudet (lkm)	29	30	28
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	29 623	29 500	28 000
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/ sodan ajan joukkoihin sijoitetut (%)	10,6	10,5	10,0
HN-lentotunnit (lkm)	8 944	9 000	9 000
NH90-lentotunnit (lkm)	1 901	1 850	1 850
Alusvuorokaudet (lkm)	1 254	1 150	1 150
Laadunhallinta			
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,6	2,5	2,5
Koulutuksen laatu ("armeija-aika" 1—5, varusmiesten loppukysely)	4,2	4,2	4,2
Reservin koulutuksen laatu (yleisarvosana 1—5, reserviläiskysely)	4,4	4,0	4,0

¹⁾ Sisältää myös vapaaehtoisten naisten määrän (1 040 v. 2022).

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnallisen tehokkuuden tärkein mittari on tarkoituksenmukainen organisaatio ja toimintamalli siten, että poikkeusolojen suorituskyky kyetään tuottamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti asetetuista suorituskykyvaatimuksista tinkimättä. Puolustuskyvyn vahvistamiseksi materiaalin kunnossapidon tasoa nostetaan. Lisämateriaalihan-kinnoilla täydennetään pitkällä aikavälillä syntyneitä vajeita ja puutteita sekä vastataan Ukrainan sodan seurauksena muuttuneisiin toimintaympäristön vaatimuksiin.

Puolustusvoimille asetetut toiminnallisen tehokkuuden tulostavoitteet:

- Strategisten hankkeiden toimeenpano
- Materiaalisen valmiuden parantamisen ja suorituskykyjen oikea-aikaisen rakentumisen varmistaminen
- Kumppanuuksien palvelujen ja valmiuden varmistaminen kaikissa oloissa kustannustehokkaasti
- Puolustuskykyä vahvistavan kahden- ja monenvälisen puolustusyhteistyön syventäminen keskeisten kumppanien kanssa painopisteinä yhteistoimintakyky, tilannekuvan muodostaminen, kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen sekä suorituskykyjen rakentamisen ja ylläpidon tukeminen
- Digitalisaation, digitaalisen turvallisuuden ja tiedon hyödyntämisen kehittäminen.

Toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuja/seurantakohteita

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Taloudellisuus			
Varusmiespäivän hinta (euroa)	48	49	49
Reserviläispäivän hinta (euroa)	155	174	174

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Henkilötyövuoden hinta (euroa)	60 559	61 072	61 735
Tuottavuus			
Koulutetut varusmiehet/varusmiespalvelukseen tulleet (%)	82	85	85
Pääesikunnan ja puolustushaarojen ja aluetoimistojen esikuntien henkilötyövuosimäärä/Puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä (%)	13	13	13
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vähintään	106	105	105

Henkilöstövoimavarojen hallinta

Puolustuskyvyn vahvistamiseksi Puolustusvoimien henkilöstömäärää lisätään lähivuosien aikana 500 henkilötyövuodella. Lisäksi sopimussotilaiden määrä kasvatetaan vuosittain noin 500 henkilötyövuoteen. Vapaaehtoista maanpuolustusta tehostetaan osana paikallispuolustuksen kehittämistä ja reservin koulutusta.

Puolustusvoimien sotilaallinen liittoutuminen ja siihen liittyvät valmiusvaatimukset muodostavat merkittävän henkilöstön lisäresurssitarpeen yllä mainitun 500 henkilötyövuoden lisäksi. Lisähenkilöstön määrä tarkastellaan integraatioprosessissa.

Yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä selvittäneen parlamentaarisen komitean mietinnössä kuvataan tavoitetilaja, jotka antavat perusteita kehittämiselle ja päätöksenteolle.

Puolustusvoimille asetetut henkilöstövoimavarojen hallinnan tulostavoitteet:

Puolustusvoimien henkilöstö

- Henkilöstövoimavaroja keskitetään toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen, uusien suorituskykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin.
- Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä huomioidaan valmiuden ja kansainvälisen yhteistoiminnan ja kriisinhallinnan asettamat vaatimukset
- Henkilöstön toimintakykyä sekä työkykyä ja -hyvinvointia kehitetään.

Asevelvollisuus

- Sodan ajan joukkojen vahvuutta ylläpidetään 280 000:ssa.
- Maanpuolustustahtoa tuetaan asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella, kehittämällä vapaaehtoisen maanpuolustuksen osallistumismahdollisuuksia, kansalaisille suunnattavilla yleisötapahetumilla sekä vahvistamalla sisäistä ja ulkoista viestintää.

Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus

- Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus toteutetaan voimassaolevan lainsäädännön ja toimintamallin mukaisesti.
- Vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta uudistetaan vastaamaan kehittyvän paikallispuolustuksen tarpeita.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Puolustusvoimien tehtäväkoonpano pl. sopimussotilaat	12 458	12 552	12 690
Henkilötyövuosimäärä (htv) ml. sopimussotilaat (mom. 27.10.01)	12 477	12 986	12 698
Sairauspoissaolot (työpäivää/henkilötyövuosi)	8,4	alle 8,0	alle 8,0
Kokonaistyötyytyväisyys (työilmapiiri, 1—5)	4,2	4,1	4,1

Sotilaallisen maanpuolustuksen menot (pl. alv)

	2022 toteutuma		2023 varsinainen talousarvio		2024 arvio	
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%
Materiaalisen valmiuden menot (pl. F-35 ja Laivue 2020)	941	35,8	1 816	52,4	1 717	48
— Puolustusmateriaalihankinnat (pl. F-35 ja Laivue 2020)	521		1 338		1 264	
— Toimintamenorahoituksella tapahtuva joukkojen varustaminen (pl. palkat)	22		39		21	
— Materiaalin kunnossapito (pl. palkat)	398		439		432	
Kiinteät henkilöstömenot	756	28,8	787	22,7	829	23
Kiinteistömenot	267	10,2	285	8,2	306	8
Muut sotilaallisen maanpuolustuksen menot	660	25,2	577	16,7	775	21
Yhteensä (pl. F-35 ja Laivue 2020)	2 624	100	3 465	100	3 627	100
Monitoimihävittäjien hankinta (F-35)	702		1 406		1 354	
Laivue 2020 -hankinta	65		242		243	
Yhteensä	3 391		5 113		5 224	

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 355 165 000 euroa.

Perustetaan 1.1.2024 lukien kenraalimajurin ja prikaatikenraalin virat Puolustusvoimiin.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja Puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta Puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) enintään 2 000 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen Puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön määräämäksi siirtymäajaksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen

3) enintään 155 000 euroa sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle, partiolaistoimintaan sekä merkittävälle urheilu- ja muille vastaaville tapahtumille suoritettavan liiketaloudellisin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen

- 4) Puolustusvoimien toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja monikansallisten yhteishankintajärjestelyjen kuluosuuksiin
- 5) Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin
- 6) kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten ja kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen
- 7) valmiusrakentamisesta ja Ilmavoimien tukikohtien kehittämisestä aiheutuviin menoihin
- 8) Puolustusvoimien tarpeita vastaavaan museotoimintaan liittyvien menojen maksamiseen
- 9) vapaaehtoisen asepalveluksen kutsuntaterveystarkastuksista aiheutuviin menoihin.

Valtuus

- 1) Vuonna 2024 saa tehdä Puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtion talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2024—2028 enintään 146 011 000 euroa (Vuoden 2024 toimintamenojen tilausvaltuus).
- 2) Vuonna 2024 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.
- 3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Uusiin tilausvaltuuksiin sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään Puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: Momentin bruttomenojen 2 370,8 milj. euroa arvioidaan jakautuvan seuraavasti: palkkausmenot 890,3 milj. euroa, materiaalin kunnossapidon ja joukkojen varustamisen menot (pl. palkat) 452,9 milj. euroa, kiinteistömenot 306,5 milj. euroa, asevelvollisten koulutuksen ja ylläpitohuollon menot (pl. palkat) 185,9 milj. euroa sekä muut toimintamenot 535,2 milj. euroa. Momentilla on lisäystä 50,0 milj. euroa Puolustusvoimien tarpeisiin (HO 2023).

Momentin määrärahasta käytetään arviolta 36,1 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Momentille perustetaan 1.1.2024 lukien kenraalimajurin ja prikaatikenraalin virat Suomen Nato-jäsenyyteen liittyen. Nato-jäsenyyden myötä Puolustusvoimilta edellytetään kenraali-/amiraalitasoisten upseereiden asettamista Naton organisaatorakenteisiin. Perustettavien erittelyvirkojen palkkausmenot ja hallinnolliset menot ovat vuonna 2024 yhteensä 0,45 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2024	2025	2026	2027	2028—	Yhteensä vuodesta 2024 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Vuoden 2020 toimintamenojen tilausvaltuus	9 790					9 790
Kunnossapidon kumppanuus 2020 (Millog 2020)-tilausvaltuus	125 692	125 692	125 692	125 692	125 692	628 460
Vuoden 2021 toimintamenojen tilausvaltuus	12 400	9 205	3 500			25 105
Vuoden 2022 toimintamenojen tilausvaltuus	41 074	13 122	6 470	2 183		62 849
Vuoden 2023 toimintamenojen tilausvaltuus	94 381	19 390	6 229	5 305	1 900	127 205
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	283 337	167 409	141 891	133 180	127 592	853 409
Uusi tilausvaltuus						
Vuoden 2024 toimintamenojen tilausvaltuus		92 591	34 400	12 365	6 655	146 011
Uusi tilausvaltuus yhteensä		92 591	34 400	12 365	6 655	146 011
Valtuudet yhteensä	283 337	260 000	176 291	145 545	134 247	999 420

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee noin 290 henkilötyövuodella vuoteen 2023 verrattuna. Henkilötyövuosimäärän väheneminen aiheutuu pääasiallisesti toimintaympäristön muutoksen johdosta palkatun lisähenkilöstön määräaikaisten tehtävien päättymisestä. Vuoden 2021 puolustuselontekoon perustuvan Puolustusvoimien pysyvän henkilöstölisäyksen osuus on 125 henkilötyövuotta vuonna 2024.

Vuoden 2024 toimintamenojen tilausvaltuudella turvataan käytettävyystavoitteiden edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut vuosille 2024—2028.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	2 119 751	2 134 338	2 370 801
Bruttotulot	23 195	16 040	15 636
Nettomenot	2 096 556	2 118 298	2 355 165
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	232 760		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	272 841		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 606	1 964	1 940
— muut tuotot	1 648	2 076	1 696
Tuotot yhteensä	3 254	4 040	3 636
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 843	3 495	3 113
— osuus yhteiskustannuksista	234	350	335
Kustannukset yhteensä	3 077	3 845	3 448
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	177	195	189
Kustannusvastaavuus, %	106	105	105
Hintatuki	153	155	155
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	330	350	344

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakollinen kustannustason tarkistus 1,5 %	20 500
Ilmav. tukikohtien kehittäminen, menoajoitusmuutos (LTA IV 2021)	-11 750
Lentosotaharjoitus Kauhava	-250
Monitoimihävittäjiin liittyvät kiinteistöjen ylläpitokustannukset	800
Nato-jäsenyydestä aiheutuvat muut kustannukset	-1 000
Nato-jäsenyys	10 856
Puolustusvoimien tarpeet (HO 2023)	50 000
Siirto momentille 27.10.18	-7 476
TMTV 2020 uudelleenbudjetointi (LTA IV 2022)	-7 523
Toimintaympäristön muutoksesta johtuva tasokorotus	71 000
Vuoden 2022 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	61 727
Palkkausten tarkistukset	49 983
Yhteensä	236 867
2024 talousarvio	2 355 165 000
2023 I lisätalousarvio	1 730 000
2023 talousarvio	2 118 298 000
2022 tilinpäätös	2 152 420 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 1 506 506 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) puolustusmateriaalin hankkimisesta ja Puolustusvoimien turvallisuushankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä hankittujen järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen
- 2) puolustusmateriaalihankintoihin ja Puolustusvoimien turvallisuushankintoihin välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan
- 3) puolustusmateriaalin sodan ajan välttämättömän varastotarpeen mukaisten varaosien ja vaihtolaitteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 241 061 000 euroa.

Valtuus

1) Vuonna 2024 saa tehdä sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliseen kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2024—2028 enintään 116 910 000 euroa (Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2024 —tilausvaltuus, PVKEH 2024).

PVKEH 2024 —tilausvaltuuden enimmäismäärän mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2024 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

2) Vuonna 2024 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisena.

Selvitysosa: Momentin määrärahasta käytetään arviolta 10,3 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2024	2025	2026	2027	2028—	Yhteensä vuodesta 2024 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2017) -tilausvaltuus	20 087	32 684				52 771
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2018) -tilausvaltuus	35 220	29 500	230			64 950
Laivue 2020 -tilausvaltuus	241 500	172 648	55 395	37 645	6 180	513 368
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2020) -tilausvaltuus	6 970	2 065	4 920	605		14 560
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2021) -tilausvaltuus	191 451	41 625	32 733	18 000	18 000	301 809
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2022) -tilausvaltuus	110 311	52 070	71 550	43 480	10 000	287 411
Puolustuskyvyn parantaminen (PVPAR 2022) -tilausvaltuus	332 250	290 250	205 250	255 250		1 083 000

	2024	2025	2026	2027	2028—	Yhteensä vuodesta 2024 lähtien
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2023) -tilausvaltuus	309 966	248 170	253 720	213 730	118 050	1 143 636
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	1 247 755	869 012	623 798	568 710	152 230	3 461 505
Uusi tilausvaltuus						
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2024) -tilausvaltuus	17 190	37 750	28 965	20 425	12 580	116 910
Uusi tilausvaltuus yhteensä	17 190	37 750	28 965	20 425	12 580	116 910
Valtuudet yhteensä	1 264 945	906 762	652 763	589 135	164 810	3 578 415

Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen perustuu seuraaviin puolustusvoimien kehittämisohjelmiin sekä niissä kehitettäviin suorituskykyihin:

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään Puolustusvoimien yhteinen suorituskykyjen käyttöä tukeva johtamisjärjestelmä.

Tuetaan yhteisoperaatioiden johtamista ylläpitämällä ja kehittämällä ennakkovaroituskykyä, toimintaympäristötietoisuutta, valvonta- ja maalitilannekuvaa, yhteistä tilannetietoisuutta sekä varmennettuja operatiivisia tietoteknisiä palveluita. Hyödynnetään viranomaisten yhteisiä johtamisjärjestelmiä ja arjen ratkaisuja taistelunjohtojärjestelmän tukena.

- korvataan puolustushaarojen itsenäisiä järjestelmiä ja sovelluksia yhteisellä johtamisjärjestelmällä
- luodaan edellytyksiä operaatioiden johtamiselle muuttamalla ja uusimalla teknisiä rakenteita ja palveluita
- kehitetään integroidun tiedustelun, valvonnan ja johtamisen tiedonsiirtoa ja tietoteknisen alustan liikeykyä
- uudistetaan tietohallintoa, toteutetaan tietotekninen integraatio, lisätään hallinnollisissa tietopalveluissa valtionhallinnon keskinäistä yhteistoimintaa ja muita kumppanuusratkaisuja sekä siirretään henkilöstövoimavaroja hallinnollisista tietopalveluista operatiiviseen tietojenkäsittely-ympäristöön
- laajennetaan toiminnanohjausjärjestelmien hyödyntämistä tavoitteena toimintavarmuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen
- jatketaan Puolustusvoimien 2020-luvun tarpeita vastaavan puolustushaarojen yhteisen tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän arkkitehtuurin luomista, jolla mahdollistetaan sähköinen, kansainvälinen tieto- ja tilannekuva-vaihto
- kehitetään kyberpuolustuksen suorituskykyjä.

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään päätöksenteon ja yhteisoperaatioiden johtamisen tukena tarvittavaa ennakkovaroituskykyä, toimintaympäristötietoisuutta sekä valvonta- ja maalitilannekuvaa.

- ylläpidetään ja kehitetään tiedonhankinta- ja analysointikykyä
- ylläpidetään ilmavalvonnan kauko- ja keskivalvontaa
- ylläpidetään ja kehitetään ilmasta tapahtuvaa tiedustelu- ja valvontakykyä
- ylläpidetään tiedustelun tietojärjestelmää

- kehitetään Puolustusvoimien yhteisen maalitilannekuvan luomista
- kehitetään sotilastiedustelun kykyä tukea tulenkäyttöä ja vaikuttamista
- kehitetään elektronisen tiedustelun ja tietoverkkotiedustelun suorituskykyjä.

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään suorituskykyjä, joilla vaikutetaan operatiivisesti merkittäviin kohteisiin. Kehitetään ja ylläpidetään suojaamisen ja yhteisen suojan kokonaisuuksia.

- jatketaan Puolustusvoimien erikoisjoukkojen ja helikopterijärjestelmän kehittämistä
- jatketaan korvaavan meritorjuntaohjuksen hankintoja
- hankitaan korvaavaa turvallisuusvalvontatekniikkaa
- hankitaan valmiusrakentamisen materiaaleja
- kehitetään informaatiopuolustusta.

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään Puolustusvoimien yhteinen logistinen järjestelmä, joka luo kaikissa valmiustiloissa ja toimintaympäristöissä edellytykset puolustusjärjestelmän suorituskykyjen kehittämiseksi, käytölle ja operaatioiden nopealle toimeenpanolle, ylläpitämiseksi ja taistelukyvyyn palauttamiseksi. Logistiikkajärjestelmän suorituskykyjen kehittäminen jakautuu logistiikka- ja huoltojoukkojen kehittämiseen sekä kaikille yhteisen materiaalin hankintaan.

- jatketaan logistiikan joukkojen ja aselajijoukkojen huollon varustamista
- jatketaan materiaalihankintoja täydennys-, kuljetus- ja kunnossapitojärjestelmän puutteiden korvaamiseksi
- jatketaan ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintoja
- hankitaan taistelijan asuja sekä henkilöballistisia suojarusteita
- hankitaan kuorma-auto- ja kenttämuonituskalustoa.

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelman päämääränä on ylläpitää Maavoimien tehtäviä ja uhkaa vastaava suorituskyky. Kehittämisohjelmalla luodaan perusta korkealle toimintavalmiudelle ja nopealle reagointikyvyille vastaamaan määritettyjä suorituskyky- ja kyvykkyysvaatimuksia.

- ylläpidetään ja kehitetään Maavoimien liikkuvuutta ja kohtaamistaistelukykyä
- ylläpidetään tulenkäyttöjärjestelmää
- kehitetään joukkojen torjuntakykyä
- kehitetään tähystyksen, valvonnan ja tiedustelun suorituskykyjä
- kehitetään panssaritorjuntakykyä, kranaatinheitinkomppanioiden johtamista sekä taistelijan vaikuttamiskykyä
- ylläpidetään ja kehitetään pioneeri- ja suojeluvälineitä.

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään vaikuttamiskykyä ja liikkuvuutta.

- kehitetään taisteluosastojen orgaanista tulitukea
- ylläpidetään rannikkojoukkojen liikkuvuutta ja tulivoimaa sekä kehitetään rannikkojoukkojen johtamiskykyä
- jatketaan Laivue2020-hankintaa.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Ylläpidetään ilmatorjunnan sekä Hornet-järjestelmän suorituskykyä.

- hankitaan hävittäjäkalustojen elinkaaren turvaavia kriittisiä koneiden sekä moottoreiden vaihtolaitteita ja osia
- kehitetään taistelutukikohtia
- kehitetään Ilmavoimien tulenkäytön johtamisen kykyä hajauttaa toiminnot
- kehitetään torjuntakykyä tuottaa tappioita pienille ilma-aluksille kaikissa olosuhteissa
- kehitetään ilmatorjunnan suorituskykyä
- korvataan ilmatorjunnan poistuvia suorituskykyjä.

Puolustusvoimien joukkotuotantojärjestelmän kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään joukkorakenteen mukaiset suorituskykyiset joukot ja niiden tarvitsema henkilöstö sekä luodaan edellytykset joukkojen perustamiselle.

- kehitetään ja ylläpidetään henkilöstörakennetta sekä tehtäväkoonpanoja
- jatketaan oppimisympäristöjen sekä virtuaalisten koulutusympäristöjen kehittämistä ja ylläpitoa
- kehitetään joukkojen harjoitustoimintaa.

Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään kattavia ohjausmenettelyjä ja yhtenäisiä periaatteita, joilla pyritään edistämään kokonaisuuksien hallintaa, läpileikkaavuutta, tuloksellisuuden varmistamista sekä tuottavuutta ja kustannustehokkuutta päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa.

- kehitetään tiedonhallinta- ja toiminnanohjausjärjestelmiä sekä arkistointia
- tuotetaan tutkimustietoa ensisijaisesti Puolustusvoimien strategisen suunnittelun tarpeisiin.

Ukrainaan luovutetun suorituskyvyn tilalle hankitaan korvaavaa suorituskykyä. PVPAR 2022 -tilausvaltuus käytetään kansallisen puolustuskyvyn kannalta kriittisen materiaalin hankintoihin.

Määräraha arvioidaan vuonna 2024 käytettävän 1 264 945 000 euroa tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen ja 241 061 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Momentin määräraha otetaan huomioon puolustusmateriaalihankintojen valuuttakurssimuutosten vaikutukset määrärahan lisäyksinä tai vähennyksinä siltä osin kuin maksuajankohdan mukainen valuuttakurssitaso eroaa talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasosta. Valuuttakurssimuutosten vaikutusten huomioiminen myös muihin kuin valtuudella sidottuihin menoihin yhdenmukaistaa hankintojen valuuttakurssikäsittelyä. Määräraha korjataan vastaamaan päättyneen vuoden toteutunutta seuraavan vuoden kevään lisätalousarviossa.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi PVKEH 2024 -tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2024) -tilausvaltuus

- kehitetään sotilastiedustelun tiedonhankintakykyä
- kehitetään Merivoimien tiedustelu- ja valvontakykyä
- kehitetään Maavoimien tulenkäyttöä
- kehitetään Merivoimien raivaamiskykyä

- ylläpidetään Ilmavoimien lentokaluston ja koulutusjärjestelmän suorituskykyä
- kehitetään kykyä kansallisen avaruustilannekuvan luomiseen
- kehitetään logistiikkajärjestelmän suorituskykyä sekä taistelijan taistelunkestävyyttä ja selviytymiskykyä
- parannetaan kriittisten järjestelmien käytettävyyttä varaosahankinnoilla sekä hankitaan joukkojen suorituskykyvaatimuksien mukaiset ampumatarvikkeet
- kehitetään koulutuksessa käytettäviä maalilaitteita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Elvytysrahoituksen siirto vuodelle 2020 (LTA IV 2020)	1 000
Ennakollinen kustannustasotarkistus, 1,5 %	19 568
Laivue 2020 -hankkeen alkuperäisen menoajoituksen vaikutus vuosiin 2024–2026	-53 000
Laivue 2020 -hankkeen vuosisuuden muutos	23 000
Laivue 2020 lisärahoitus (LTAE IV 2020)	-1 150
LTAE II 2022 sisältyneet menoajoitusmuutokset	-39 280
LTAE III 2021 sisältyneet menoajoitusmuutokset	-240
Määrärahatason vähennys 0,7 hoitajamitoituksen rahoittamiseksi	5 000
PVKEH 2021 maksatuksen siirto (LTA IV 2022) / TAET 2023	-1 100
PVKEH 2021 -tilausvaltuuden menoajoitusmuutos (LTAE II 2022)	1 020
PVKEH 2021 -tilausvaltuuden menoajoitusmuutos (LTAE IV 2022)	2 700
PVKEH 2022 -tilausvaltuuden menoajoitusmuutos (LTAE II 2022)	5 083
Siirto momentilta 27.10.01	7 476
Sotilaallisen toimintaympäristön muutoksen edellyttämä puolustusmateriaalihankintojen tasokorotus	-323 450
Ukrainaan toimitetun materiaalituen korvaus (LTA 2023)	180 749
Ukrainaan toimitetun materiaalituen korvaus (LTA IV 2022)	61 013
Vuoden 2022 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	37 552
Yhteensä	-74 059
2024 talousarvio	1 506 506 000
2023 I lisätalousarvio	41 564 000
2023 talousarvio	1 580 565 000
2022 tilinpäätös	1 289 500 000

19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 354 292 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) monitoimihävittäjien, aseiden, ampumatarvikkeiden ja muiden järjestelmien hankintaan sekä niiden testaukseen, käyttöönottoon ja koulutukseen
- 2) palvelujen ostoihin, hallintomenoihin ja käyttöönottovaiheen ylläpitoon
- 3) varaosien, vaihtolaitteiden ja tuotetukipalvelun hankintaan
- 4) hankintaan välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä auditointeihin

- 5) tilojen ja sotilasalueiden suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöönottovaiheen vuokratukustannuksiin sekä vuokrien ennakkomaksuihin
- 6) tietosuoja- ja turvarakentamiseen sekä muihin turvallisuushankintoihin
- 7) enintään vuosittain 110 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen
- 8) indeksi- ja valuuttakurssimenoihin.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

01.	Monitoimihävittäjien hankinta 2021 -tilausvaltuuden (HX 2021) käytöstä aiheutuvat menot	1 155 000
02.	Monitoimihävittäjien hankinnan muu rahoitus (enintään)	93 132
03.	Indeksimenot	106 160
Yhteensä		1 354 292

Määrärahaa käytetään hankintasopimuksen mukaisiin ennakko- ja etappimaksuihin.

Momentille nettobudjetoidaan maksuperusteisena hankintaan välittömästi liittyvät tulot ja hankinnasta maksettujen ennakoiden viivästysajan korot. Monitoimihävittäjien hankinnasta kertyviä satunnaisia tuloja saa käyttää aseiden, ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintaan.

Valtuus

1) Vuonna 2024 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyyn tilausvaltuuden käyttämättä olevaa määrää vastaavasti valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

2) Aiemmin hyväksytystä tilausvaltuudesta saa aiheutua valtiolle menoja valtuudessa olevasta vuosittaisesta enimmäismäärästä poiketen, mutta pysyen kuitenkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuden maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluvaksi maksuperusteisena.

Selvitysosa: Kohdassa 7 määräaikaisen lisähenkilöstön määrää kasvatetaan 30 henkilötyövuodella, jolla vastataan F-35 -hankkeen suorituskyvyn rakentamisen aikaiseen tarpeeseen.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2024	2025	2026	2027	2028—	Yhteensä vuodesta 2024 lähtien
Monitoimihävittäjien hankinta 2021 -tilausvaltuus (HX 2021)	1 155 000	1 415 000	1 221 000	1 200 000	2 321 000	7 312 000
Menot yhteensä	1 155 000	1 415 000	1 221 000	1 200 000	2 321 000	7 312 000

Monitoimihävittäjien hankinta perustuu Puolustusvoimien ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämissuunnitelmaan sekä siinä rakennettaviin suorituskykyihin:

Suorituskyky / Tavoite

Monitoimihävittäjien suorituskyky on keskeinen osa Suomen puolustusjärjestelmää ja se integroidaan osaksi puolustusvoimien valvonta- ja johtamisjärjestelmää.

- ylläpidetään ilmapuolustuksen suorituskyky 2060-luvun alkuun asti
- vastataan toimintaympäristön kehitykseen sen asettamien vaatimusten mukaisesti
- tuetaan koko puolustusjärjestelmää tiedustelu-, valvonta- ja maalinosoituskyvyillä sekä reaaliaikaisella tiedonkäsittely ja -siirtokyvyllä
- hankitaan lentokoneet, lentokoneen moottorit ml. varamoottorit, alkukäytön vaatima varaosapaketti ja varaosalaitteet, henkilöstön koulutusta ja teknillistä tukea koneen käyttöönottoon ja operoinnin aloittamiseen, simulaattorijärjestelmät sekä muita pienempiä hankintakokonaisuuksia
- hankitaan ilmasta ilmaan, ilmasta maahan ja ilmasta merenpintaan aseita operatiivisen valmiuden aloittamiseen tarvittava määrä
- hankitaan ostajan hankintavelvollisuuteen kuuluvia järjestelmiä mm. radiojärjestelmän salausrakenteita tai datalinkkijärjestelmän osia
- suunnitellaan ja toteutetaan hankkeen tarvitsema toimitila-, sotilasalue-, tietosuoja- ja turvarakentaminen
- hankitaan suorituskyvyn edellyttämät johtamisjärjestelmäkokonaisuudet.

Vuosittain sitomattomana siirtyvään määrärahaan ja sitomattomana siirtyvään tilausvaltuuteen tehtävät valuutta- ja kustannustasotarkistukset säilyttävät rahoituksen ostoarvon tilanteessa, jossa mm. kaikista ase- ja varaosahankinnoista ei ole tarkoituksenmukaista tehdä sopimusta hankinnan alkuvaiheessa.

Tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ennakoitu valuuttakurssimuutoksen vaikutus (tappio)	-271 198
Ennakollinen indeksitarkistus	6 522
Maksuprofiilin mukainen muutos (aiemmat kehyspäätökset)	138 850
Ostovoimatarkistus (2024)	22 706
Vuoden 2022 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	51 715
Yhteensä	-51 405

2024 talousarvio	1 354 292 000
2023 talousarvio	1 405 697 000
2022 tilinpäätös	330 028 000

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 8 015 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen

2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin ja varautumistoiminnan kuluihin

- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin
 4) sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitoimiin.

Selvitysosa:

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminnalliset tulostavoitteet

	2022 toteutuma	2023 ennakoitu	2024 tavoite
Taloudellisuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien vuosikustannukset / ko. toiminnan koulutuspäivien määrä (euroa)	73	76	76
Tuottavuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutuspäivien määrä / ko. toimintaan kohdistettu MPK:n palkatun henkilöstön henkilötyövuosimäärä	1 300	1 250	1 235
Tuotokset (vaikuttavuus ja tehokkuus)			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutuspäivien määrä (pv)	89 712	100 000	100 000
Laadunhallinta			
MPK:n koulutuksen laadun parantamiseksi annettavan kouluttajakoulutuksen määrä koulutuspäivinä (pv)	4 222	4 000	4 000
MPK:n kurssityytyväisyys			
Oppilastyytyväisyys (asteikolla 1—5)	4,52	4,0	4,0
Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen			
Työtyytyväisyys (asteikolla 1—5)	4,16	4,0	4,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutus ja tukitoimet	-200
Yhteensä	-200

2024 talousarvio	8 015 000
2023 talousarvio	8 215 000
2022 tilinpäätös	7 158 734

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Määrärahat suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin budjetoidaan ulkoministeriön pääluokassa momentille 24.10.20 (sisältää EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan menot sekä operaatioihin lähdeettäessä palkkausmenot). Määrärahat sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin sekä tarkkailija-toiminnan menoihin budjetoidaan puolustusministeriön pääluokassa momentille 27.30.20.

Sotilaallinen kriisinhallinta on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja sen kautta vaikutetaan ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Osallistumisen kansalliset tavoitteet asetetaan operaatiokohtaisesti. Operaatioiden valmistelussa ja toteutuksessa huomioidaan, että operaatiot ovat monimuotoisia ja että niissä tarvitaan myös erityissuorituskykyjä. Kansallisiin osallistumis päätöksiin on tarkoituksenmukaista luoda joustavuutta.

Operaatiot voivat käynnistyä nopeasti, mikä vaatii joustavuutta ja nopeaa reagointikykyä puolustushallinnolta ja valtionjohdon päätöksenteolta. Laaja-alainen suorituskykyjen käyttö operaatioissa on merkittävää niin suorituskykyjen kehittämisen kuin osallistumisen vaikuttavuuden kannalta.

Kriisinhallintaoperaatioista saadut kokemukset hyödynnetään sekä kansallisten että kriisinhallinnan suorituskykyjen kehittämisessä. Sotilaallisen kriisinhallinnan suorituskykyjä on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden tai koalitioiden operaatioissa sekä koulutus- ja neuvonantotehtävissä.

Sotilaalliselle kriisinhallinnalle tavoitteet:

- Puolustusvoimat on toteuttanut sille osoitetut kriisinhallintatehtävät.
- Puolustusvoimilla on valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvontatehtäviin.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menot

	2022 tilinpäätös	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (UM), milj. euroa	39,2	50,7	53,1
Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (PLM), milj. euroa	67,2	63,9	66,1
Yhteensä	106,4	114,6	119,2

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 66 110 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonaparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapa-turvavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen
- 2) EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin
- 3) sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahan maksamiseen
- 4) valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen sekä kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen
- 5) suomalaisten kriisinhallintajoukkojen henkilöstön matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen
- 6) Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen varustamisesta aiheutuviin menoihin
- 7) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen edellyttämiin ampumatarvike-, huolto- ja materiaalikuluihin
- 8) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavasta tuesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen

9) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muuten osallistu, materiaalisesta tukemisesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen

10) Strategic Airlift Capability (SAC) -sopimuksen hallinto- ja käyttökustannuksista aiheutuviin menoihin

11) Suomen osallistumisesta Pohjoismaiden Base Camp -pooliin aiheutuviin menoihin

12) yhdessä momentin 24.10.20 määrärahan kanssa enintään 450 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimettyjen virkamiesten palkkausmenoihin

13) Euroopan unionin sotilaallisen koulutusoperaation (EUMAM Ukraine) menoihin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	4 252 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 754 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	100 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	7 302 000
06.	EUTM/Mosambikin koulutusoperaation menot	373 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	10 460 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	15 300 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	704 000
12.	EUNAVFOR MED Irini, Välimeren operaation menot	297 000
13.	EUMAM/Ukrainan koulutusoperaation menot	6 245 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	11 539 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	456 000
17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	219 000
19.	Naton Irakin koulutusoperaation menot (NMI)	504 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	5 605 000
Yhteensä		66 110 000

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2024.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2024	2025	2026	2027—	Yhteensä vuodesta 2024 lähtien
Kriisinhallinnan kehittämisohjelman tilausvaltuus 2023, KRIHA KEHO 2023	5 000	5 000	5 000	-	15 000
Menot yhteensä	5 000	5 000	5 000	-	15 000

Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelman määrärahoihin sisältyvä KRIHA KEHO 2023 -tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa. Tilausvaltuudella hankitaan panssariajoneuvoja.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustasotarkistus (2022)	3 547
Kustannustasotarkistus (2024)	975
Siirto momentille 24.10.20	-2 400
Yhteensä	2 122

2024 talousarvio	66 110 000
2023 I lisätalousarvio	—
2023 talousarvio	63 988 000
2022 tilinpäätös	67 178 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2024 talousarvio	10 000
2023 talousarvio	10 000
2022 tilinpäätös	-1 578